

Magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam

SEPTEMBER

2025

5

SAMENKERK

SK

proud
to be a
pilgrim
of hope

8

4 oktober:
Bisdomdag

28

Katholiek
worden?

34

100 jaar Laren

Magazine van het bisdom Haarlem-Amsterdam

SEPTEMBER
2025
5

SAMENKERK

Cover: T-shirt van de jongerenreis van ons bisdom naar het JongerenJubileum in Rome (foto: Jochem Oor).
Lees een mooi (foto)verslag op pagina 10 t/m 12.

Colofon

SamenKerk is het magazine van het Bisdom Haarlem-Amsterdam en verschijnt zes keer per jaar. Nummer 5 van 2025 – jaargang 50
De volgende uitgave verschijnt op 30 oktober 2025.

Redactie

Eric van Teijlingen (hoofd- en eindredactie),
Chris Bond, Eugene Jongerden, Jerry Keuss
(redactiesecretariaat)

Medewerkers

Mariska Adrichem, Ada Bakker, Jasperine van der Plas, Anneke Donkers, Leo Fijen, Ingrid Henkemans, Marcel Poorthuis, Vera Schneijderberg

Redactieadres

SamenKerk • Postbus 1053, 2001 BB Haarlem
Telefoon • 023-5112600 Fax • 023-5112629
IBAN • NL86 ABNA 0230 8523 19
E-mail • samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl
www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Abonnement

Abonnementenadministratie • 023-5112600.
Zes nummers *SamenKerk* • € 39,- per jaar
Zes nummers *SamenKerk* in het buitenland
€ 49,- per jaar

Advertenties

Redactie *SamenKerk*
Eric van Teijlingen
023-5112600
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Grafisch ontwerp

Impulsar strategy & design • www.impulsar.nl

Technische realisatie

Vanderperk Groep • www.vanderperk.nl

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming worden overgenomen. Van sommige teksten en illustraties is de herkomst niet te achterhalen; verantwoordelijken kunnen reageren via het redactieadres.

ISSN 1384-8747

Twee nieuwe heiligen

9

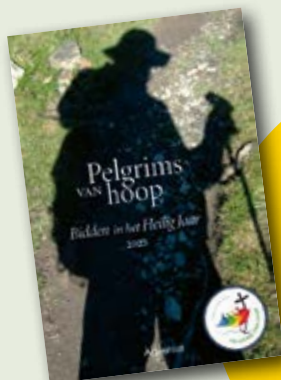
De eerste heiligverklaringen van paus Leo XVI.

Iedereen uitgenodigd het Heilig Jaar te vieren op 4 oktober in Haarlem. En 5 oktober in eigen parochie.

Heilig Jaar bisdomdag

8

Neem in onze 50e jaargang een jubileumabonnement op *SamenKerk*: voor 50 euro (voor 2025 én 2026) inclusief dit welkomstgeschenk.
Info: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

**Pelgrim van
hoop in de
gevangenis**

24

We zijn dit Heilig Jaar geroepen om 'pelgrims van hoop' te zijn. Maar wat betekent 'hoop' voor langgestraften?

**Katholiek
worden?
Meer weten?**

28

De Larense Sint-Jansbasiliek is 100 jaar oud en dat wordt gevierd.

**100 jaar
Sint Jan Laren**

34

Overal starten bijeenkomsten en cursussen om gedoopt te worden of om meer te weten van ons katholieke geloof.

Heilige Bavo is de patroon van onze mooie en unieke kathedraal in Haarlem. En van ons bisdom. We delen deze diocesane patroonheilige met de stad Gent, waar Bavo vandaan kwam. Dit najaar staat deze typische middeleeuwse heilige, die na een ridderlijk en liederlijk leven tot bezinning kwam, in de aandacht van *SamenKerk*.

Eind september is de alom gewaardeerde lezersreis naar Sint Bavo in Gent, waarbij we ook de stad Brugge zullen bezoeken. De bisdommen Gent en Haarlem-Amsterdam onderhouden warme banden. We vertrekken op zondag 28 september en we hebben nog een aantal bus-/hotelplaatsen vrij gehouden, speciaal voor u. Geef u snel op! Zie hiervoor pagina 14 t/m 17.

Waar ze in Gent het Bavofeest vieren op 1 oktober, doen wij dat in het Haarlemse op 3 oktober. Maar zowel in Gent als in Haarlem is het weekend van 4 en 5 oktober feest. Vanwege het Heilig Jaar 2025 is er zaterdagmiddag 4 oktober een fantastische Bisdomdag georganiseerd. We vieren samen het Heilig Jaar. Kijk op pagina 8 voor meer informatie en vooral op de speciale website.

Op zondagmorgen 5 oktober wordt het Heilig Jaar in alle parochiekerken in het bisdom gevierd. We zijn pelgrims van hoop en dat moet gevierd worden. Uw eigen kerk nodigt u die zondag speciaal uit! Die zondag is ook de Dag voor migranten en vluchtelingen. Mogen ook zij 'pelgrims van hoop' kunnen zijn? Misschien een mooie zondag om in dit perspectief in de parochies bij het Heilig Jaar stil te staan?

Het wordt een mooi na(heilig)jaar... veel leesplezier van deze *SamenKerk*.

Eric van Teijlingen
hoofdredacteur

En verder

- 4** Wat ik u zeggen wil
- 6** Kort nieuws
- 10** Jonge pelgrims van hoop naar Rome
- 13** Vijftig jaar *SamenKerk*
- 14** In gesprek met Rik Torfs
- 16** Wie is de Heilige Bavo?
- 18** Leo Fijen
- 20** Inspiratie
- 23** Parels uit de schattengrot
- 26** Uit de Bijbel: Lucas
- 30** Geboekt
- 31** Kom en Zie
- 32** Uit de kunst
- 34** Sint Jan Laren viert zijn eeuwfeest
- 37** Puzzel
- 38** Personalialia
- 39** Agenda

Vluchtelingen en migranten

Veel mensen hebben een duidelijk oordeel over de komst van vluchtelingen en migranten naar ons land. Het is een actueel onderwerp, dat ons allen raakt. Daarom wil ik hierover met u graag een paar overwegingen delen.

W

e zien hoe onze samenleving verandert, we ervaren het tekort aan huisvesting en een groeiende islamitische presentie. Dat stemt mensen vaak negatief ten opzichte

van migratie naar ons land. Aan de andere kant merken we de behoefte aan werkrachten en ontmoeten we migranten op tal van terreinen, bijvoorbeeld in de zorg. We zijn gewoon blij dat ze er zijn.

Mens of robot?

Menselijk contact is heel belangrijk. Eenzaamheid is voor veel mensen een groot probleem. Niet alleen onder ouderen maar ook bij jongeren en andere generaties speelt dit. Niet iedereen vindt het fijn als chatbots en geautomatiseerde systemen het menselijk contact vervangen. Voor veel (oudere) mensen zijn allerlei procedures al niet meer toegankelijk, omdat die te ingewikkeld zijn geworden. Het zou voor velen een hulp zijn als je met enig gemak met een medewerker, een persoon, in contact kunt komen. Maar dan moeten die er wel zijn. Zonder de mensen met een migratieachtergrond zou onze samenleving niet meer functioneren.

Migranten in de kerk

In onze diocesane kerkgemeenschap zien we dat migrantenfamilies de parochies versterken en nieuw leven geven; velen van hen laten geloof zien en daadkracht. We zouden hen niet willen en kunnen missen. Er zijn in ons bisdom tientallen bloeiende migrantengemeenschappen ontstaan, waar katholieken uit

verschillende culturen samenkomen om hun geloof te vieren. Aflopen 13 juli jl. waren velen bij de migrantendag in de Haarlemse kathedraal voor een prachtige eucharistieviering en feestelijke dag.

Overheid

Natuurlijk heeft de Nederlandse overheid ook hier een taak. We kunnen niet alle vluchtelingen en migranten opnemen. En niet iedereen die naar ons land komt, is werkelijk een mens in nood. Maar er is wél veel nood. Er zijn wereldwijd bijna 37 miljoen vluchtelingen en ruim 123 miljoen 'displaced people', mensen die door (religieuze of politieke) vervolging, geweld, schendingen van mensenrechten en ernstige problemen in de openbare orde, van huis en haard verdreven zijn. Men schat dat er onder hen zo'n 49 miljoen kinderen zijn. Dat is de mondiale realiteit. Daar kunnen we onze ogen niet voor sluiten. Tegelijk is het goed dat we ons realiseren dat het overgrote deel (73%) van deze mensen wordt opgevangen door de armere landen. Alleen al in Afrika (buiten Zuid-Afrika) worden tegen de zestig miljoen mensen opgevangen, velen van hen in erbarmelijke omstandigheden. In heel Europa zijn dat er 'maar' 19 miljoen (bron: UNHCR).

Opdracht

Wat kan van ons verwacht worden? Zeker, we kunnen niet alles en er moeten redelijke afwegingen worden gemaakt, maar hier ligt wél een humanitaire opdracht en een christelijke plicht. Migratie naar onze streken komt voort uit problemen, die onder meer ontstaan zijn door klimaatverandering, politieke instabiliteit en een slechte economische situatie en die hebben nogal eens te maken met het handelen van de rijke landen. Die rijke landen zouden zich niet aan hun verantwoordelijkheid moeten onttrekken.

Wat zegt Jezus, wat zegt de paus?

Jezus zelf heeft zich met de vreemdeling geïdentificeerd: "Ik was vreemdeling en gij hebt Mij opgenomen" (Mt. 25, 35). En paus Leo XIV schrijft in zijn boodschap voor de aanstaande Werelddag van de armen op 16 november: "Onze sociale verantwoordelijkheid [is] geworteld in Gods scheppingsdaad, die iedereen een aandeel geeft in de goederen van de aarde. (...) Het helpen van armen is een kwestie van rechtvaardigheid, nog voordat het een kwestie van naastenliefde is".

De aarde is van iedereen

Het besluit om mensen wel of niet toe te laten moet worden afgewogen, omdat we niet in staat zijn iedereen te helpen, die hulp nodig heeft en omdat toelating soms problemen met zich meebrengt. Ook is het van belang dat we hen, die naar hier komen als vluchteling of asielzoeker, goed opvangen. Hier ligt een taak voor politiek en overheid. Hun afweging zal echter niet louter kunnen en mogen bestaan in het willen behouden van onze rijkdommen voor onszelf, zonder aan onze naasten te denken. Zoals paus Leo schrijft: "De aarde is voor iedereen".

Een betere wereld

De enorme stromen vluchtelingen stellen ons allen een dringende vraag: Wat kunnen wij doen om de wereld als geheel stabielere, rechtvaardiger en vreedzamer te laten zijn? Wat kunnen we doen om de welvaart eerlijker te verdelen? Wat kunnen wij bijdragen om de wereld ten goede te veranderen? Als antwoord op deze grote vragen komt bij mij allereerst in gedachte: Laten we bidden! Bidt om vrede, ware vrede!

Ik blijf deze intentie meenemen in mijn persoonlijke gebed, in woord en daad en ik hoop dat u dat ook wilt doen... ■

Bisschop Johannes Hendriks

Verslag (met foto's) van de migrantendag van 13 juli 2025 in Haarlem. Bisdom Haarlem-Amsterdam - Nieuws

Pauselijke boodschap van paus Leo XIV voor de Werelddag van de armen 2025.

Bijeenkomsten op 8 en 15 oktober over mensenrechten en democratie. Zie pagina 6.

Mensenrechten, democratie, menselijke waardigheid

Mensenrechten en democratie

Nu eind oktober verkiezingen worden gehouden voor de Tweede Kamer, is het wellicht een moment om u te bezinnen welke afwegingen u maakt bij uw politieke keuze. De bijeenkomst 'Mensenrechten en democratie vanuit de menselijke waardigheid' geeft, zonder in partijpolitiek te belanden, inzicht in belangrijke uitgangspunten voor een menswaardig bestaan volgens de sociale leer van de katholieke Kerk: dat ieder mens uniek is en het recht heeft voluit mens te zijn. Vragen en thema's als wat is volgens de sociale leer een menswaardig bestaan, welke mensenrechten vloeien hier uit voort, en hoe kan dat verankerd worden in een democratische samenleving komen aan bod. De avonden worden georganiseerd door de Caritas van het bisdom en het Centrum voor sociale leer van de Kerk. Naast een inhoudelijke inbreng van inleider Hein Steneker is er volop gelegenheid om met elkaar in gesprek te gaan. De aanvangstijd is om 19.30 uur (tot uiterlijk 22.00 uur). Aanmelden (voor 29 september met vermelding dag en locatie): info@cslk.nl

Woensdag 8 oktober: plebanie H. Bavokathedraal (ingang via tuin Emmaplein)

Woensdag 15 oktober: Huis Sant'Egidio (Waterlooplein 205, Amsterdam)

Kostersdag

Op zaterdag 29 november wordt er een kosterdag georganiseerd in de kerk O.L.V. Onbevlekt Ontvangen (Nieuw Venneep).

De koster van de parochies krijgen hiervoor een uitnodiging via hun parochie. Geeft u zich op? Van harte welkom.

Leren bidden

Gebed vormt de basis van onze relatie met God. Er zijn verschillende vormen van gebed. Maar hoe te bidden? De 'Prayer Course' geeft vanaf 15 september (19.30-21.30 uur) in het Josephhuis in Haarlem in acht bijeenkomsten de ins en outs van verschillende vormen van gebed. Info en aanmelden:

Dirigent(e) gezocht

De 21 leden van het gemengd koor H. Joannes de Doper van de Hoofddorpse parochie zoeken een nieuwe dirigent (m/v). De koorrepetitie is op donderdagavond (andere avond bespreekbaar) en het koor zingt twee keer per maand op de zondagmorgen. Info: mevr. Henny Rusman (06-48866646 | hennyrusman42@ziggo.nl).

Newman Kerkleraar

Paus Leo XIV heeft de heilige John Henry Newman (1801-1890) uitgeroepen tot Kerkleraar (heilige mannen of vrouwen wier theologische en/of spirituele geschriften een bijzonder gezag in de katholieke Kerk hebben). John Henry Newman was anglicaans priester, werd lid van de Oratorianen van Sint-Philippus Neri en trad in 1845 toe tot de Rooms-Katholieke Kerk. Paus Leo XIII creëerde hem kardinaal in 1879. Hij stierf op 11 augustus 1890 in Birmingham en werd in 2019 heilig verklaard.

Schreeuw in de ruimte

De Joseph Wresinski Cultuur Stichting en het bisdom Haarlem-Amsterdam brengen op vrijdagavond 31 oktober in het Verhalenhuis in Haarlem de theatervoorstelling 'Schreeuw in de ruimte', gemaakt en gespeeld door moeders in armoede. Stuk voor stuk sterke vrouwen die elke dag strijden om hun gezin overeind, gezond en bijeen te houden. Maar meestal zwijgen zij over de pijn en moeite die dit kost. 'Schreeuw in de ruimte' laat je kennis maken met hun leven en roept op tot solidariteit. Info (en aanmelding voor gratis toegang): caritas@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

WJD'27 Seoel

De volgende Wereldjongerendagen (WJD) zijn in augustus 2027 in Zuid-Korea met als thema: "Neem moed! Ik heb de wereld overwonnen" (Joh. 16,33). Dit thema benadrukt moed en hoop, passend bij de uitdagingen van jongeren in een gesecculariseerde en verdeelde wereld. Het logo van de WJD'27 maakt gebruik van traditionele Koreaanse penseelstreken, waarin een kruis te herkennen is, de letters

WJD en ook, in het zwart, de Koreaanse karakters voor de naam van gaststad Seoul.

Synode over Synodaliteit

Vlak vóór de zomer publiceerde het Vaticaan het document 'Stappen voor implementatie van de Synode', bedoeld om "lokale Kerken over de hele wereld een gedeeld kader te bieden, dat het gemakkelijker zal maken om samen op weg te gaan." Het document is tevens de start voor de wereldwijde kerkelijke vergadering, die gepland staat voor oktober 2028 als hoogtepunt van het synodale proces, dat paus Franciscus in 2020 is begonnen en onder paus Leo XIV verder gaat.

Bisdomdag

Zaterdag 4 oktober zijn alle parochies, pastores en parochianen van het bisdom Haarlem-Amsterdam uitgenodigd voor een dag van geloof, van hoop en van samenzijn. Iedereen die belangstelling heeft, katholiek of niet, uit Noord-Holland, Flevoland of niet, is natuurlijk van harte welkom! Van 12.00 tot 18.00 uur is de St.-Bavokathedraal in Haarlem geopend voor de Bisdomdag'25 vanwege het Heilig Jaar.

Een Heilig Jaar wil een uitnodiging zijn aan de Kerk en aan iedere gelovige om ons katholieke geloof te vieren. En het geloof vieren doen we met elkaar. We zijn immers samen kerk. Ik hoop u op zaterdagmiddag 4 oktober in onze mooie kathedraal persoonlijk te mogen begroeten voor deze feestelijke Bisdomdag. Het programma dat georganiseerd wordt, is aantrekkelijk en uitnodigend genoeg.

Graag tot ziens!

+ Jan Hendriks

Bisschop van Haarlem-Amsterdam

Pelgrims van Hoop
Zaterdag 4 oktober 2025
St.-Bavokathedraal Haarlem
12.00 – 18.00

Er zijn lezingen, muzikale optredens, een kinderprogramma, infomarkt, een kunst&kitsch-kraam (breng uw religieuze (kunst)voorwerpen of neem – tegen een donatie – wat mee), Leo Fijen houdt geloofsgesprekken met bekende gelovigen en pasgedoopte jongeren. Er is koffie en thee. En nog veel meer. Kijk op de website voor het actuele programma.

Op zaterdagmiddag 4 oktober vieren we gezamenlijk het Heilig Jaar (en het Bavofeest) en zondagmorgen 5 oktober vieren we in alle parochies in gezamenlijkheid het Heilig Jaar.

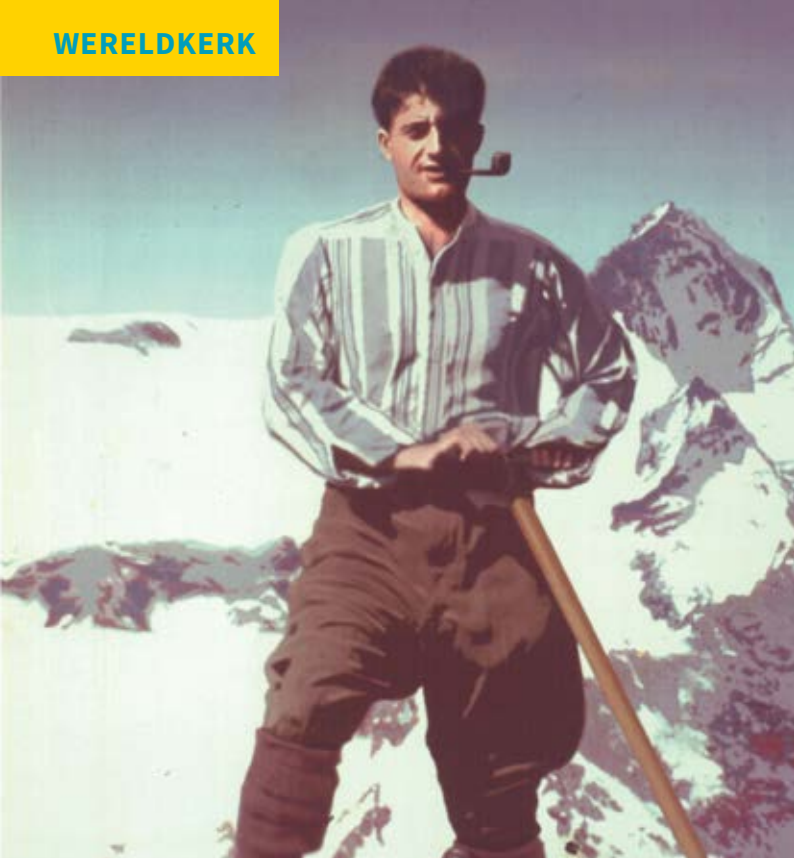
Programma

- 12.00 uur** kerkdeuren zwaaien feestelijk open en de kerkklokken luiden de dag in
informatiemarkt gaat van start, als ook de kunst&kitsch-kraam
- 12.30 uur** muzikaal optreden kerkkoor KKI-geloofsgemeenschap (Indonesisch)
- 13.00 uur** geloofsgesprek door Leo Fijen (plebanie)
- 13.30 uur** muzikaal optreden ritmisch koor Sint Jan de Doper
- 14.00 uur** start kinderprogramma
geloofsgesprek door Leo Fijen met pasgedoopte jongeren (plebanie)
gelegenheid tot aanbidding Allerheiligst Sacrament
gelegenheid tot sacrament van boete en verzoening
- 14.30 uur** inleiding Marc Lindeijer sj over de parochiële patroonheiligen
- 15.00 uur** inleiding Gerard Bruggink over relieken
- 15.30 uur** muzikaal optreden bisdomprojectkoor
- 16.16 uur** feestelijke eucharistieviering met mgr. Jan Hendriks (met kindernevendienst)
- 17.30 uur** afsluitende borrel

[www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/
bisdomdag](http://www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/bisdomdag)

Pier Giorgio Frassati (1901-1925)

D

e ouders van de zalige Pier Giorgio Frassati (zalig verklaard in 1990) behoorden tot de betere, liberale kringen in Italië. Zijn vader was medeoprichter en eigenaar van de liberale krant *La Stampa* en had zitting in

de Senaat van de Italiaanse Republiek; zijn moeder was een bekende kunstschilderes. Als kind al had hij een groot sociaal gevoel voor onrecht en de maatschappelijke ongelijkheid. Hij was een tegenstander van het opkomende fascisme. Hij was sociaal actief bij studentengroepen en de Katholieke Actie, richtte een krant op (gebaseerd op de encycliek *Rerum novarum* van paus Leo XIII), enzovoort. Hij zei vaak: "Liefdadigheid is niet genoeg; we hebben sociale hervormingen nodig." Frassati werd in 1922 praktiserend lid van de Derde Orde van Sint-Dominicus, waarbij hij de religieuze naam Girolamo aannam (naar de Florentijnse dominicaan Girolamo Savonarola).

In de zomer van 1925 was de sportieve Frassati aan het varen op de rivier de Po. Hij kreeg ernstige gezondheidsklachten. Zijn toestand verslechterde snel en hij overleed enkele dagen later. Hij werd in het familiegraf in Pollone (Piëmont) begraven. Sinds 1981 ligt hij begraven in de kathedraal van Turijn. Zijn liturgische gedachtenis is 4 juli.

Heilig

Op zondag 7 september is de heiligverklaring door paus Leo XIV van Carlo Acutis en Pier Giorgio Frassati. Oorspronkelijk zou dit eerder dit jaar geschieden (respectievelijk eind april en begin augustus), maar het overlijden van paus Franciscus in april jl. maakte dat naar een nieuwe datum gezocht moest worden.

Carlo Acutis (1991-2006)

Zalige Carlo Acutis (zalig verklaard in 2020) werd in Londen geboren maar verhuisde al snel met zijn familie naar Milaan, waar hij opgroeide. Van jongs af aan had hij een sterk geloof. Hij nam dagelijks deel aan de H. Mis en biechtte wekelijks. Ook had hij een bijzondere devotie tot de eucharistie en de H. Maagd Maria. Daarnaast was hij een gewone tiener in de jaren 2000. Zijn interesse en vaardigheden met de computer gebruikte hij om het geloof te verspreiden en speciale websites te maken, zoals www.miracolieucaristici.org over eucharistische wonderen (waaronder ook een speciale, reizende, tentoonstelling).

In 2006 werd Carlo op 15-jarige leeftijd plotseling getroffen door acute leukemie, waaraan hij na drie dagen op 12 oktober overleed. Naar eigen wens werd hij begraven in Assisi. In 2019 werd zijn lichaam overgebracht naar de Sint-Rufinuskathedraal in Assisi, waar hij in een schrijn ligt opgebaard. Zijn liturgische gedachtenis is op 12 oktober. ■

Van 29 juli t/m 3 augustus was in Rome het grote Jongeren-jubileum. Met twee bussen en vergezeld door mgr. Jan Hendriks namen 110 jongeren uit ons bisdom en elders uit Nederland hieraan deel. Een onvergetelijke ervaring met bezoeken aan Paray-le-Monial, Turijn, Siena, Assisi en Rome. En met de avondwake en slotviering in de openlucht, met de paus en zo'n miljoen jongeren.

Scan de QR-code en beleef zelf
ook deze mooie bedevaartreis.

Onderweg naar het begin

Soms weet je niet waarom God bepaalde dingen op je pad brengt. Je bent nog zoekende, niet wetend hoe de toekomst eruit zal zien, en dan opent Hij ineens een weg, die je niet had verwacht. Voor mij gebeurde dat toen Rome op mijn pad kwam. Toen ik hoorde dat het bisdom Haarlem-Amsterdam een reis zou maken naar de Eeuwige Stad, kwamen de vragen vanzelf: *Wat zal ik daar allemaal doen? Zal ik eindelijk antwoord op mijn vragen krijgen? Eén ding stond vast: ik moest door de Heilige Deur. Ik wil opnieuw beginnen.*

M

et herinneringen aan de Wereldjongerendagen in Lissabon nog warm in mijn hart besloot ik dit nieuwe avontuur aan te gaan. Vanuit het oosten van het land vertrok

ik, de bagage vol spullen en het hart gevuld met hoop en verwachting. Nog één keer keek ik omhoog, zoekend naar een laatste groet van de hemel. Daar, tussen de wolken brandde een eenzame ster. Een stille verbinding met thuis.

Elke pelgrimage is een verhaal, dat je niet kunt voorstellen. Het brengt schoonheid die je hart plots openbreekt, maar ook hobbels die je niet ziet aankomen. Wat neem je dan mee? Hoop. Hoop en vertrouwen. In Sloterdijk stapten we in een bus vol gezichten die ik nog niet kende, maar daar kwam snel verandering in. Verschillende leeftijden, stemmen, gezichten, achtergronden kwamen samen in één gedeelde reis. Voorzichtig opende we elkaars deur, om elkaar te begrijpen en te helpen. We werden medereizigers, niet alleen op dezelfde weg naar Rome, maar ook op elkaars innerlijke reis.

Onze eerste tussenstop was een geschenk: Banneux. God schrijft soms extra hoofdstukken in je reis. Niet gepland, wel bedoeld. We werden warm ontvangen en kregen heerlijk eten. Het voelde als thuiskomen. En dat gevoel nam ik mee, verder door Turijn, Siena, Loppiano en uiteindelijk naar Rome. In elke stad ontmoetten we verhalen van heiligen. Mensen die hun leven gaven voor anderen, die armoede verkozen boven rijkdom. In een wereld die vaak draait om bezit en uiterlijk raakten deze voorbeelden mij diep. Ze herinnerden me eraan dat ware schoonheid van binnen begint.

Langzaam merkte ik dat mijn aandacht verschoof. Minder bezig met hoe ik eruitzag, meer met hoe mijn hart klonk. En hoe meer ik mijn innerlijk voedde, hoe sterker mijn lichaam leek te worden. Met de avondwake stonden we met duizenden jongeren uit alle hoeken van de wereld in aanbidding voor Jezus Christus. Na dagenlang eindelijk op het punt waar we naartoe hebben gewerkt. De stilte was tastbaar. Ik keek omhoog en daar was ze weer, mijn ster. Het voelde alsof ze mij knipoogde, als bevestiging dat ik precies was waar ik moest zijn. Ik was thuis, niet in een huis, maar in mijn hart. Iedereen samengekomen voor het geloof.

De volgende ochtend de slotmis met paus Leo XIV, een zee van meer dan een miljoen mensen. De woorden van de paus klonken als een golf van hoop, moed en vertrouwen. Ze maakten duidelijk: je bent niet alleen. Je staat schouder aan schouder met miljoenen anderen. Ja, er leiden veel wegen naar Rome. Maar soms kiest God de weg voor jou. Onderweg zul je mooie momenten beleven, maar ook moeilijke en onzekere. En pas later begrijp je waarom je juist die momenten nodig had. Ze vormen je, maken je sterker en brengen je dichterbij Hem. Heb vertrouwen. Hij plaatst je waar je moet zijn. Hij stuurt de juiste mensen op je pad. En altijd, altijd zal hoop je leiden. ■

Lavinia (23)

SAMEN KERK

JAARGANG 1 NUMMER 2

Bidden

Bidden is het thema van deze derde aflevering van “Samen Kerk”. Terecht meent de redactie dat aan dit onderwerp voorrang moest worden gegeven boven vele andere vraagstukken die om behandeling vragen. Velen van ons immers, vooral ook jongeren, verlangen naar nieuwe vormen van bidden. Gelukkig hebben wij, mede door de invoering van de volkstaal in de liturgie, geleerd samen te bidden en te zingen. En dit is een grote winst. We richten ons tot God niet als “mijn Vader” maar als “onze Vader”, zoals de Heer zelf ons geleerd heeft.

Maar laten we eerlijk toegeven: we zijn nog volop zoekend naar nieuwe vormen van zowel gezamenlijk bidden buiten de H. Mis als van ons persoonlijk gebed. Uit de inhoud van dit nummer zal het U duidelijk worden dat er verschillende nieuwe initiatieven genomen zijn op het terrein van het gezamenlijk gebed, soms binnen de kring van de charismatische beweging, maar ook daarbuiten. Verblijdend is het ook dat de Bijbel in het centrum komt te staan van verschillende groepen, die daarin de weg terugvinden naar overweging en gebed. De Bijbel kan ons ook brengen tot het persoonlijke gebed, waarvan Christus het voorbeeld heeft gegeven wanneer wij lezen in het Evangelie dat Hij dikwijls zich terugtrok, alleen met de Vader. Zo wordt de nieuwe prachtige

Bijbelvertaling in één volledige uitgaven niet een mooi boek dat in de kast staat of op de schoorsteenrand, maar dat gelezen, bestudeerd, be-mediteerd wordt. In het overwegend gebed zien wij hoe in onze dagen eeuwenoude meditatievormen uit het oosten en uit het westen elkaar ontmoeten en bevruchten. Talrijk zijn de hulpmiddelen die ons tegenwoordig geboden worden om nieuw en fris leven te geven aan het persoonlijk gebed, ook het mondgebed waar wij dikwijls door sleur ver-stard waren geraakt. Het zijn vooral onze jongeren die een zekere afkeur hebben van vaststaande formules bij het bidden. De planken van onze boekwinkels bieden ruime keuze, ook voor hen. Voor ouders met jonge kinderen zijn er boekjes met gebeden om samen te bidden. Overigens ben ik soms wel 'n beetje bang dat een prachtig gebed als het Weesgegroot bij sommigen verloren dreigt te gaan, wat voor mij een reden is geworden om dit gebed dikwijls in te lassen aan het einde van de voorbeden in de mis. Ook het aloude Rozenkransgebed kan nieuwe kleur krijgen door de overweging die als achtergrond van dit gebed

altijd bedoeld is geweest. Zeer toe te juichen is het dat op school ook dikwijls een korte lezing, soms uit een goede Kinderbijbel, aan het begin van de dag wordt gehouden. Dit is een prachtige oplossing voor het probleem van het gebed, dat vroeger wel eens een onderdeel van een les, routine, dreigde te worden. Dit nummer van “Samen Kerk” wil laten zien de rijke variatie van gebedspraktijken die mogelijk is binnen de eenheid van ons geloof. Laten we overigens realistisch zijn; bidden is niet gemakkelijk en daarom herhalen we dikwijls de woorden van de leerlingen uit het Evangelie: “Heer, leer ons bidden”.

Th. Zwarthuis
Bisschop van Haarlem

In gesprek met

Rik Torfs

Foto: Michiel Hendryckx

Rik Torfs (68) is als kerkjurist verbonden aan de Katholieke Universiteit Leuven. Daarnaast publiceert hij boeken en neemt hij deel aan radio- en televisieprogramma's. Niet alleen in Vlaanderen maar ook in Nederland. Vorig jaar verscheen *Het Vaticaan. Achter de schermen van de Kerk* als succesvol boek en televisieserie. *SamenKerk* sprak dit voorjaar met hem over zijn Vaticaanse ervaringen en over de Kerk in Nederland en Vlaanderen.

W

as het moeilijk om achter de schermen van het Vaticaan te komen?

Rik Torfs: "Ja en nee. Ik heb verschillende kardinalen en anderen benaderd. Voor het afnemen

van een schriftelijk interview had ik snel toestemming, maar ik moest meer moeite doen om het gesprek ook te laten opnemen voor de televisieserie. Dat vroeg veel voorbereiding. Het was mijn voordeel dat ik geen journalist ben, maar een gelovige, theoloog en kerkjurist. Daarna was er een beetje sprake van een sneeuwbal-effect en kwam ik sneller tot afspraken."

Wat is u van deze gesprekken het meest bijgebleven?

"Je hebt een beeld, zoals iedereen. Maar mijn gesprekspartners waren stuk voor stuk sympathieke personen, mensen van vlees en bloed. Uit het gesprek met kardinaal Pietro Parolin is mij bijgebleven dat zijn neef die niet gelovig is, hem erg bezighoudt. Maar ook dat kardinalen niet per se ook vrienden van elkaar zijn. Het onderwerp van de Europese secularisatie kwam bij velen aan bod. Het waren lange, intense gesprekken, gevoed door ons beider liefde voor de Kerk. Ik kon daarbij, zoals mij past, best kritische vragen stellen. Ik kom uit een normaal katholiek gezin en heb altijd een onafhankelijke afstand tot het geloof en de Kerk gehad. Als jurist en kerkelijk jurist ben ik steeds op zoek naar grensgebieden, zoals het spanningsveld tussen de christelijke boodschap en het dagelijkse leven. Ik heb altijd al interesse gehad in religie, in het Vaticaan en pausverkiezingen. Het zijn toch unieke gebeurtenissen."

Vorig jaar was paus Franciscus nog in Leuven. Hoe is dat gegaan?

Torfs: "Na de succesvolle (en vermoeiende) reis naar Azië bezocht hij in september 2024 België, waar het seksueel misbruik als een grote schaduw over het pauselijk bezoek hing. Daarbij was de Vlaamse kerk bang om fouten te maken en de jubilerende universiteiten van Leuven en Louvain (ze vierden hun 600-jarig bestaan – red.) wilden Franciscus de les lezen. De paus

zelf hield goede toespraken, waaronder zijn preek bij de zondagsmis in het voetbalstadion. Maar diplomatiek was hij bepaald niet: zo noemde hij abortusartsen huurmoordenaars en tot ieders verrassing sprak hij over een mogelijke heiligverklaring van koning Boudewijn. Niemand wist ervan dat hij dit zou gaan zeggen en ik vraag me echt af of men er in België behoefte aan heeft. Ik moet ook zeggen dat als Latijns-Amerikaan Franciscus het secularisme, dat wij in onze streken kennen, toch minder goed aanvoelt. Het wordt vaak ervaren als een Westers probleem. Ook door hem, vind ik."

Het is wel iets waar we kerkelijk gezien in Nederland en België mee te maken hebben.

"In België is het Franstalige Wallonië iets katholieker dan Vlaanderen. Voor Vlaanderen leek Nederland in de jaren zeventig een toevluchts-oord, maar ook hier kenden we de kerkelijke polarisatie van de vorige eeuw, maar bij u was het 'conflict' meer open. Het beroemde pausbezoek van 1985 liet dat ook zien: in Nederland als slecht ervaren, in België als goed. Toch heeft die polarisatie en andere kerkelijke ontwikkelingen (vooral het seksueel misbruik) vele en diepe wonden geslagen. En soms kun je je afvragen of er voldoende geloof is of dat het volledig weg is. Minder mensen zijn gelovig, bij u als bij ons."

"Net als bij u, staan bisdommen hier ook voor kwesties als teruglopend kerkbezoek en -betrokkenheid en het sluiten van kerken en parochies. Waar bij u de Kerk alles zelf financiert, is er bij ons overheids-geld beschikbaar voor bijvoorbeeld onderhoud van de gebouwen. Neemt niet weg dat er toch over kerksluitingen

gesproken wordt. Dat vind ik spijtig. Ik pleit er hier in België juist voor om kerken open te houden als kerk. Een kerkgebouw is er niet alleen voor de zondag maar voor iedere dag. Kijk naar Rome, waar je altijd kerken kunt in- en uitlopen en je er het gevoel van het gebouw kunt ervaren, de hoogte van de ruimte, de kaarsen, de stilte, het (dag)licht, de kunstwerken, enzovoort. Er is heel veel te zien in een kerk. Geef, vooral in dorpen, het kerkgebouw of de pastorale gebouwen een andere functie. Maak kerken warmer maar zonder het sacrale te vernietigen." ■

Eric van Teijlingen

Het was mijn voordeel dat ik geen journalist ben, maar een gelovige

Heilige

A

llowin trouwde met een dochter van graaf Adilio en kregen samen een dochter Adeltrudis

of Agletruide († 7e eeuw; feest 19 maart). Zij zou later op het landgoed dat zij van haar vader overnam, een kloostertje stichten. Aanvankelijk was Allowin een woesteling. Maar door de dood van zijn vrouw beseftte hij – typisch middeleeuws – hoe kort en vergankelijk het leven was. Toen hij daarop de heilige bisschop Amandus († ca 675; feest 6 februari) ontmoette, kwam het tot een definitieve ommekeer in zijn leven. Hij gaf al zijn bezittingen weg en leidde van toen af het leven van een boeteling in de St-Pietersabdij te Gent. Nog weer later verkoos hij met toestemming van zijn abt Sint Floribertus († ca 660; feest 1

*Sint Bavo, die zijn schatten zwaar,
zijn goed, zijn wapenen, zijn boeken
verliet om alleen God te zoeken
tot hij Hem vond als kluizenaar.
Geef, dat mijn hart niet bouwt op geld
maar slechts in God vertrouwen stelt.*

G. Smit en P. Worm, Roosjes uit de Hemeltuyn (1946)

Bavo

Bavo werd rond 589 geboren als Allowin of Alwin in een adellijke familie uit Haspengau, het land rond Luik. Volgens de traditie was de latere heilige Odilia van Orp-le-Grand († 670; feest 30 juni) een zuster van hem; zij was van haar geboorte af blind, maar genas tijdens een bezoek aan het graf van Sint-Lambertus.

november) de eenzaamheid van een holle boom niet ver daar vandaan om zich als kluizenaar geheel en al aan de Heer te kunnen toewijden. Talloze mensen wisten hem in hun nood te vinden: hij troostte en bemoedigde ze en genas ze; hij wekte zelfs een dode tot leven. Tot dat hijzelf getroffen werd door een vreselijke ziekte. Omstanders wisten te vertellen hoe zijn opgewektheid niet leed onder de helse pijnen. Omringd door gelovigen, vrienden en zijn geestelijk leidsman die hij had laten roepen om hem bij te staan, stierf hij in geur van heiligheid. De door Amandus gestichte abdij Ganda

werd later naar hem St-Baafsabdij genoemd. Op veel plaatsen werd op 1 oktober de landpacht betaald, de zogeheten Bamispacht ('Bamis' is een verkorting van het woord Bavo-mis = de mis in de kerk op het feest van Sint Bavo). Guido Gezelle maakte er een toespeling op in een rijmpje: "Daar zijn twee kwa getijen in het jaar, zei boer Naestens: Pansen, als men moet zeggen [= biechten] en Bamesse als men moet leggen' [= belastinggeld neertellen]".

Hij is patroon van Gent (ook van het bisdom en de kathedraal; feest op 1 oktober) en van Haarlem (eveneens van het bisdom en de kathedraal; feest op 3 oktober). Hij wordt afgebeeld met het zwaard van de ridder en de valk van de jacht. ■

Lezersreis SamenKerk naar de heilige Bavo in Gent

**Zondag
28 september
t/m woensdag
1 oktober**

Na de succesvolle reizen naar de Veertien Noodhelpers en de beentjes van Sint Hildegard gaat de volgende lezersreis naar Gent, waar de heilige Bavo vandaan kwam. Wie was hij? Hoe was zijn leven in Gent? En hoe kwam de verering voor deze heilige in Haarlem als naamgever van de kathedraal en later van parochies?

- Bezoek aan de steden Gent en Brugge
- Bezoek aan de Sint Baafskathedraal (en in het bijzonder het schilderstuk 'Het Lam Gods' van de gebroeders Van Eyk)
- Een ontmoeting met kerkjurist en Vatikanenkenner Rik Torfs
- 1 oktober (feestdag H. Bavo in Gent) vieren we daar

€699

Inclusief busvervoer, overnachting en ontbijt in hotel in centrum Gent, diners in restaurants, bezoek met audiovisuele tour aan 'Het Lam Gods' (aangeboden door het bisdom van Gent), (pastorale) reisbegeleiding.

Meld u zich ook aan? Vraag de brochure aan:
samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Saaï, kleurloos, marathonloper en wiskundige. Lees de kranten van de afgelopen weken er maar op na of luister naar uitingen van verschillende digitale media en je komt deze kwalificaties tegen van de nieuwe paus Leo XIV. Alsof deze Robert Francis Prevost alleen maar buitenkant is en alsof niemand de moeite heeft genomen wat dieper te graven in het leven van deze boeiende mens, die de komende tijd bijna anderhalf miljard katholieken zal leiden.

Dit gebeurde allemaal een paar weken geleden rond het moment dat de media de balans opmaakten bij de eerste honderd dagen van de nieuwe paus. Ik keek en luisterde ernaar en kon het niet meer volgen. Misschien ook wel omdat ik afgelopen zomer al eerder teleurgesteld was over portretten van Leo XIV in de boeken, die verschenen. Waar dat ook was – België, Duitsland of nog verder weg – nergens las ik een editie die me werkelijk de achtergronden van de nieuwe paus lieten zien. Ik kocht in Würzburg zelfs drie verschillende uitgaven en verheugde me op het lezen tijdens de zomervakantie. Maar het viel me bitter tegen: alsof er geen tijd was genomen, alsof deze augustijn altijd aan de oppervlakte had geleefd, alsof de buitenkant meer telde dan de spirituele en gelovige binnenkant.

Hoe langer de zomer duurde, des te vaker moest ik denken aan Brian Heffernan, een Nederlander met Ierse wortels, een historicus met een grote staat van dienst en een groot kenner van het augustijnse leven. Zo'n tien jaar geleden schreef hij een uitmuntende biografie over de augustijnen in Nederland, met veel aandacht voor de augustijnse scholen in Haarlem, Triniteitslyceum en Mendelcollege. De school met die naam speelde ook een grote rol in het leven van de ouders van de nieuwe paus, in Chicago. Zoals Brian Heffernan in die biografie over de augustijnen zoveel meer interessante aspecten van het leven van Prevost al naar voren haalde. Er stond ook een mooie foto van de jonge Robert Francis in: als wereldwijd hoofd van de orde op bezoek in Nederland met de boodschap om de augustijnen hier ter plekke niet op te heffen.

Die Brian Heffernan heb ik deze zomer op het hart gedrukt een biografie te schrijven over de nieuwe paus. Meer dan wie ook in Europa is deze kerkhistoricus in staat om aan de hand van augustijnse bronnen in Chicago, Peru en Nederland een contextueel portret van de nieuwe paus te maken. En zo geschiedde. Binnen twee maanden klaarde hij de klus door de vier perioden in het leven van Prevost te

Leo Fijen is ambassadeur van uitgeverij Adveniat en oud-presentator van de geloofsgesprekken van de KRO-NCRV op de zondagochtend.

Een augustijn in de wereldkerk

beschrijven: Chicago, Peru. Rome en augustijns leven door alles heen. Dat levert een prachtig beeld van deze augustijn op: juist niet kleurloos, saai en dergelijke.

Natuurlijk vroeg ik Heffernan waarom zoveel auteurs blijven hangen aan de buitenkant. Hij hoefde daar niet lang over na te denken: de beeldcultuur van onze tijd vraagt buitenkant en doet ook geen recht aan de theologische opvattingen over het pausschap, die sinds Vaticanum II veranderd zijn. Waar collegialiteit en

synodaliteit meer nadruk hebben gekregen in de Kerk, blijven media maar gefocust op de buitenkant. Brian Heffernan doet dat niet en schetst een boeiend beeld van deze augustijn in de wereldkerk. En zo heb ik als naamgenoot en uitgever een kleine bijdrage kunnen leveren aan een eerlijker beeld van de nieuwe paus. ■

Leo XIV. Een augustijn in de wereldkerk
Brian Heffernan | ISBN 9789493395602
www.jongbloedmedia.nl | € 14,99

Myanmar

missio

Missionarissen van Hoop

WERELD
MISSIE
MAAND

oktober 2025

Geef aan de
christenen in
Myanmar

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

Rekeningnummer
NL65 INGB 0000 0015 66

Naar de
website

missio.nl

Нәһә

Heer Jezus,
wij bidden U:

Voor U zijn duizend jaar als de dag van gisteren die al voorbij is;
laat ons niet vergeten dat ons leven is als een bloem,
die 's morgens ontluikt maar 's avonds verwelkt.

Heer, U zijt de Hoop van uw volk.

Laat allen die in U geloven het oog gericht houden op het hemelse
en laat hun arbeid en rust bijdragen tot uw eer.

Heer, U zijt de Hoop van uw volk.

Bescherm ons tegen alle gevaren
en laat uw rijke zegen rusten op de plaats waar wij wonen.

Heer, U zijt de Hoop van uw volk.

Iedereen een thuis. U heeft de sleutel.

Je eigen vaste plek, met je eigen spulletjes. Ruimte om jezelf te zijn, te mogen zijn. Dát maakt van een huis een thuis. En dat is een onmisbare zekerheid in het leven. In ons land zijn er helaas meer dan 1 miljoen mensen die juist dat moeten missen. Daar kunt u met uw huis iets aan doen. Door uw huis na te laten aan Kansfonds als u er straks niet meer bent.

Kansfonds biedt sterke – en vaak verrassend simpele – oplossingen voor complexe problemen. En we zetten een vliegwiel op wat werkt. Zo weten we mensen een thuis te geven. Help ons thuisgeven. Laat uw huis (of een gedeelte daarvan) na aan Kansfonds. Kijk op www.kansfonds.nl/nalaten of bel (035) 624 96 51 en vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

Wat is thuis? Lees de inspirerende verhalen en overdenkingen.

Een thuis lijkt zo vanzelfsprekend, je zou bijna vergeten hoe belangrijk het is. Totdat je de verhalen leest van mensen die geen thuis hebben. Hoe leven zij? Hoe houden zij hoop? En wat betekent Kansfonds voor hen? Vraag het gratis boekje *Wat is thuis* aan.

D

e huidige paus, Robert Prevost, heeft de mooie naam van Leo XIV aangenomen. De boodschap daarachter is dat onze paus de sociale gerechtigheid van groot belang vindt, in een wereld waarin de rijken steeds

rijker en de armen steeds armer worden. Maar Leo XIII (paus van 1878 tot 1903) schreef behalve *Rerum Novarum* over de sociale leer ook een encycliek over de uitleg van de Heilige Schrift. Daarin gaf hij voor het eerst ruimte aan de wetenschappelijke exegese van de Bijbel, tot dan toe alleen maar veroordeeld.

En dan is er nog een weg om de achtergrond van de huidige paus beter te begrijpen. Dat is zijn identiteit van Augustijn. Nu is de Regel van Benedictus vooral bekend geworden door een mooi boekje van Wil Derks, dat zelfs door managers graag wordt gelezen. Zij herkennen allerlei tips hoe je met elkaar moet omgaan in een bedrijf. De Regel van Augustinus over het samenleven is echter nog ouder en heeft een enorme invloed uitgeoefend op de Augustijnse traditie. Zouden we hieruit ook wat tips voor de moderne tijd kunnen halen en tevens paus Leo XIV wat beter kunnen begrijpen? Ik denk het wel, want de Regel bevat subtiele psychologische inzichten. Ik neem alleen de eerste paragrafen, waar het gaat over het feit dat een klooster voedsel en onderdak verschaft, ook aan diegenen die daarvoor zelfs dat niet hadden. Het is echter niet de bedoeling dat mensen intreden om er voordeel uit te halen:

Maar zij die niets bezaten, moeten in het klooster niet gaan streven naar dat wat zij daarbuiten niet konden bereiken. Wel moet men hun zwakheid tegemoet komen door hun alles te verschaffen wat zij nodig hebben, ook al waren zij vroeger zo arm dat zij niet eens over het alernoodzakelijkste konden beschikken. Zij mogen zich echter niet gelukkig prijzen om het feit dat zij nu voedsel en kleding vinden, die tevoren buiten hun bereik lagen.

Dat gaat over materiële zaken. Maar er is ook een subtielere verleiding: dat iemand zich op de borst gaat kloppen omdat hij denkt dat hij als kloosterling belangrijk is geworden en met hooggeplaatste personen zal omgaan. Goed voorstelbaar dat iemand die arm is zich boven anderen gaat verheffen door zijn nieuwe status! En wie kent niet in een bedrijf hoe iemand, die wordt bevorderd, zich opeens autoritair gaat gedragen?

Zij mogen er evenmin groot op gaan dat zij nu omgang hebben met mensen die zij vroeger niet durfden benaderen, maar hun hart moet naar het hogere zoeken

Marcel Poorthuis is emeritus-hoogleraar in de dialoog tussen de godsdiensten aan de Faculteit Katholieke Theologie van Tilburg University.

en niet naar aardse schijn. Als in de kloosters rijke mensen nederig en arme mensen verwaand worden, dan zouden kloosters alleen maar van nut blijken voor rijke mensen, maar niet voor arme.

Ook mogen de 'geslaagde types' niet neerkijken op medebroeders -en zusters die vanuit armoede tot de Augustijnen zijn gekomen. Rang en standen mogen geen rol meer spelen. Geen eenvoudige zaak! Hoogmoed vernietigt zelfs goede daden.

Paus Leo XIV Augustijn

Van de andere kant mogen zij die in de wereld iets schenen te betekenen, niet uit de hoogte neerzien op hun broeders die vanuit een armoedig bestaan tot deze religieuze gemeenschap zijn toegetreden. Zij moeten ervoor zorgen veeleer trots te zijn op het samenleven met arme broeders dan op de maatschappelijke rang van hun rijke ouders. Ook mogen zij geen hoge dunk van zichzelf hebben omdat zij een deel van hun vermogen ter beschikking van de gemeenschap gesteld hebben. Anders zou de nietige mens nog meer ten prooi vallen aan hoogmoed door de gemeenschap in zijn rijkdom te laten delen dan door er zelf in de wereld, van te genieten. Want terwijl iedere ondeugd tot uiting komt in het stellen van slechte daden, bedreigt de hoogmoed bovendien zelfs goede daden om deze te vernietigen. En wat voor zin heeft het om eigen bezit aan de armen uit te delen en zelf arm te worden, wanneer afstand doen van rijkdom iemand hoogmoediger zou maken dan het bezitten van een fortuin?

Augustinus noemt dan het christelijke ideaal waarmee we ook de diepste bezieling van paus Leo XIV kunnen begrijpen: *Leef dus allen één van ziel en één van hart (Hand. 4,32; Rom. 15,6) samen en eer in elkaar God, want ieder van u is zijn tempel geworden (2 Kor. 6,16).* ■

Pelgrim van hoop

als aalmoezenier in een gevangenis

We zijn dit Heilig Jaar geroepen om 'pelgrims van hoop' te zijn. Maar wat betekent 'hoop' voor militairen op missie, of gevangenen met een langdurige straf in een penitentiare inrichting of bewoners met dementie in een verpleeghuis. In drie artikelen schrijven een legeraalmoezenier, een gevangenis-aalmoezenier en een geestelijk verzorger van een verpleeghuis hierover. Diaken Wim Timmer is werkzaam in penitentiare inrichtingen in Zaanstad en Leeuwarden.

K

un je in de gevangenis spreken over hoop en welke betekenis heeft hoop dan? Het is wonderlijk te merken dat bijna alle gedetineerden de vraag positief weten te beantwoorden, wanneer je vraagt wat hen hoop

geeft. In zijn algemeenheid kun je zeggen dat het antwoord altijd in de relationele sfeer ligt: "Het contact met mijn kinderen, partner, ouders of vrienden, dat geeft mij hoop". De aandacht van dierbaren creëert hoop. Mensen die je blijven bezoeken in een situatie waarin jezelf buitengesloten of beter gezegd 'binnen gesloten' bent, wordt bron van hoop.

Als je even doorvraagt, ontdek je al snel dat het 'hoop-gevende' zeker niet vanzelfsprekend is, laat staan blijvend. Ook de achterblijvers hebben hun verhaal van teleurstelling en verdriet. Daar zal op de een of andere manier erkenning voor moeten zijn om het vol te houden. Er moet ook vaak wat herstelwerk plaatsvinden in de relatie, anders vervreemd je nog meer van elkaar. Verbonden blijven, de routine van even kunnen bellen en bezoek ontvangen, dat geeft troost, moed en (zelf-)vertrouwen. Het vastzitten is voor iedereen een beproeving, dat geldt ook voor de achterblijvers, maar het ergste is de eenzaamheid van vastzitten aan het verleden of in je eigen gelijk. Je hebt anderen nodig om daarvan los te komen.

Veranderen

Durven te veranderen, laten zien dat je bezig bent te leren van je fouten, dat maakt je een ander mens. Wanneer jij verandert, verandert de wereld om je heen ook,

want mensen gaan dan anders op je reageren. Als jij betrouwbaar wordt, dan zul je ook vertrouwen krijgen. Dit werkt hoopgevend maar is niet los verkrijgbaar, je moet er wel wat voor doen. Detentie is altijd 'veranderingstijd', vastzitten doet wat met je, dat kan echter twee kanten op. Je kan ook de moed opgeven, de hoop verliezen dat het nog goed komt. Dan word je de 'verloren zoon' of het 'zwarte schaap', die zijn eigen weg gaat. Het vraagt best wel wat om het vol te houden om te blijven hopen, soms tegen beter weten in, om weer tegen de klippen van het systeem op te gaan.

Zoektocht

Hoop is misschien wel de belangrijkste boodschap van de gevangenis-pastores, die zij namens de kerk verkondigen. Hoop dat het goed komt, dat ook voor gevangenen een goede boodschap is. Deze hoop moet niet worden verward met een soort passief gevoel van 'het komt wel goed'. Het is ook geen valse hoop die overmoedig maakt of de puinhoop van je leven ontkent. Christelijke hoop is anders, het is gebaseerd op een keuze te blijven kiezen voor het goede. Het is de overtuiging en overgave tegelijkertijd dat een nieuwe kans mogelijk is. Richt je er allereerst op dat je wel kunt veranderen, ook al heb je geen zicht op de weg hoe verder, laat staan op het eindresultaat, maar ga wel aan de slag. Niet omdat je het in eigen hand hebt, maar omdat je gelooft dat jouw weg van omkeer een weg van hoop is die je niet alleen hoeft te gaan. Durven vertrouwen op die Ander met een

Hoop

Gisteren houdt mij nog vast.
Ik vervorm Jouw woorden,
ik verdring de beelden.
De tijd gaat langzaam voorbij,
schreeuwende kleuren van vroeger.

Vandaag duwt mij nog terug.
Ik verdraai Jouw beloften,
ik verbuig de feiten.
De tijd snelt me voorbij,
vervagende beelden van toen.

Morgen brengt mij hier nu.
Ik durf Jouw toekomst aan,
ik zie een uitweg.
De tijd maakt me vrij.
Hoop kleurt mijn reis.

hoofdletter, die je niet laat vallen, hoort bij die zoektocht. Je kunt jezelf leren, trainen, om niet wanhopig te worden. De eerste les is vaak simpel, kies bewust waar je je aandacht aan geeft. Kies tegen de verveling, de leegte, het lanterfanten op de afdeling. Maak tijd vrij voor studie, gebed en wees mild voor jezelf. Leer het jezelf te gunnen. De katholieke traditie heeft een schat aan rituelen, die daarbij kunnen helpen om je ziel te verlichten, om positief te blijven, zelfs als er nog niets veranderd lijkt. Hoop als een soort verzet tegen de moed opgeven, tegen die momenten, waarin je misschien helemaal geen hoop meer ervaart. Hoop als bron van kracht om de pijn van de hopeloosheid te verdragen. Hierin schuilt het mysterie, het wonder, van hoop dat je ten diepste handelt vanuit geloof

en niet wordt afgerekend op het eindresultaat. Wonderen bestaan alleen als je je durft te verwonderen. Wie niet in wonderen durft te geloven, is geen realist.

Toekomst

In mijn werk zeg ik altijd dat ik een hoop te melden en te brengen heb. Ik zeg er dan wel gelijk achteraan, dat ik hoop dat hoop, iets hoopvol, daar een onderdeel van is. Zeker weten doe ik dat niet, daarvoor roep ik de hulp van de gedetineerden zelf in. Wanneer je durft te verlangen naar vrijheid, naar een plek om thuis te komen, dan weet hoop jou echt wel te vinden. Daarover, over dat verlangen, zingt de psalmist (121,1): "Ik sla mij ogen op naar de bergen, vanwaar zal mijn redding komen". Verwar die bergen niet met de 'gouden bergen', waarmee je jezelf voor de gek gehouden hebt, maar durf op te kijken, uit te zien, naar verten, waarin de barmhartigheid van God oplicht in een toekomst van hoop. Wanneer jij verandert, verandert ook je kijk op de wereld om je heen. Gun jezelf die kans. ■

Wim Timmer

De Dag van de gevangene 2025 is op zondag 12 oktober. Deze dag is bedoeld om aandacht te vragen voor gedetineerden, hun families en vrienden en voor slachtoffers van criminaliteit.

Foto: privécollectie

Lucas

Auteur van het Lucasevangelie

Lucas: een populaire jongensnaam in Nederland. In 2024 kregen 1485 baby's de naam Lucas of Luca; goed voor de tweede en derde plaats in de top 10. De naam stamt af van het Griekse Λουκάς (Loekas), dat 'de stralende' betekent. In de traditie worden zowel het derde evangelie als de Handelingen van de apostelen toegeschreven aan deze Lucas. Hij moet een veelzijdig man zijn geweest, een kunstenaar in de breedste zin van het woord: behalve evangelist ook arts en schilder.

e traditie wijst consequent Lucas aan als auteur van beide Bijbelboeken, waaronder Ireneüs van Lyon (± 180), Origines (± 200), Eusebius van Caesarea (± 320) en Hiëronymus (± 400). Meestal vertellen zij dingen over

Lucas, die wij ook zelf in het Nieuwe Testament kunnen lezen. Het is vooral de 'Anti-Marcionitische Proloog' uit de tweede eeuw, die ons unieke informatie geeft over hem. Deze tekst was gericht tegen Marcion, een ketterse priester die een verkeerde lijst met Bijbelboeken had uitgegeven. Alle teksten die hij te joods vond, schraptte hij, zodat het gehele Oude Testament verviel, alsook de meeste evangeliën en brieven.

Als reactie publiceerde men dus de zogeheten 'Anti-Marcionitische Proloog', welke de correcte lijst van Heilige Boeken gaf. In een voorwoord lezen we: "Lucas, een Antiocheense Syriër, van beroep arts, is een leerling van de apostelen; later heeft hij Paulus tot aan diens marteldood begeleid. Nadat hij de Heer vastberaden, ongetrouwd en kinderloos heeft gediend, ontsliep hij 84 jaar oud in Boeotië vol van de Heilige Geest." Deze overlevering meldt ons de levensstaat van Lucas, zijn geboorteplaats in het huidige Antakya in Turkije en dat hij op hoogbejaarde leeftijd stierf in Boeotië, een regio ten noorden van Athene.

Lucas de schilder

Een zesde-eeuwse traditie presenteert Lucas als schilder. De evangelist zou meerdere portretten van Maria hebben vervaardigd, waaronder de beroemde 'Salus Populi Romani'. Deze oude icoon van het 'Heil van het Romeinse volk' wordt vereerd in de basiliek van Santa Maria Maggiore te Rome. Ook Paus Franciscus bad geregeld bij deze icoon van Maria met Kind en legde er een bosje bloemen neer. Zo was hij er daags na zijn pausverkiezing, voorafgaand aan iedere apostolische reis en afgelopen maart, nadat hij ontslagen was uit het ziekenhuis. De traditie over Lucas als schilder van Maria hangt waarschijnlijk samen met de eerste twee hoofdstukken van zijn evangelie. In zijn beschrijving van de aankondiging, geboorte en jeugd van Jezus geeft Lucas veel aandacht aan Maria. Zij accepteert het verzoek van de engel Gabriël, zingt haar lofzang en spreekt Jezus bezorgd toe, nadat de puber drie dagen kwijt was. Alleen Lucas vertelt ons dat Maria met de leerlingen in de bovenzaal bidt om de komst van de Heilige Geest (Handelingen 1,12-14).

Lucas de arts

Het Nieuwe Testament onthult een sterke vriendschap tussen Lucas en Paulus. In zijn Kolossenzenbrief doet

de apostel namens verschillende christenen de groeten: "U groet mijn vriend Lucas, de arts" (vers 4,14). Sommige exegeten zien in Lucas' beschrijving van de wonderen van Jezus zijn medische kennis en zijn bijzondere interesse voor ziektes en genezingen. Soms voegt hij medische informatie toe aan teksten, die hij uit het oudere Marcusevangelie heeft overgenomen. Zo spreekt Marcus alleen over "een melaatse" (vers 1,40), terwijl Lucas preciseert: "een man die overdekt was met melaatsheid" (vers 5,12). Opvallend is ook het detail dat alleen Lucas geeft over Jezus' doodstrijd in de Hof van Olijven, waarbij "zijn zweet werd tot dikke druppels bloed, die op de grond neervielen" (vers 22,44). Onderzoekers bevestigen dat dit fenomeen kan optreden bij extreme spanning of angst.

Lucas de helper

Twee andere brieven presenteren Lucas als trouwe helper van Paulus. Hij laat hem niet alleen in de gevangenis, zoals blijkt uit Paulus' briefje aan Filémon: "U groet Épafra, mijn medegevangene in Christus Jezus, en Marcus, Aristarchus, Demas en Lucas, allen medewerkers van mij" (verzen 23-24). In zijn tweede brief aan Timótheüs schrijft Paulus: "Demas gaf de voorkeur aan de wereld en heeft mij in de steek gelaten. Hij is naar Tessalonica vertrokken. Crescens naar Galatië, Titus naar Dalmatië. Alleen Lucas is bij me" (verzen 4,10-11). Hun sterke band is waarschijnlijk ontstaan tijdens Paulus' missiereizen. Twee keer was Lucas een van zijn compagnons, hetgeen afgeleid kan worden uit de gebruikte meervoudsvorm. Deze zogenaamde 'wij-pas-sages' in de Handelingen van de apostelen tonen dat Lucas getuige was van de missionering van Paulus, alsook van zijn laatste reis als gevangene naar Rome. Zo beschrijft Lucas hoe ze vanaf Malta via Sicilië de Italiaanse kust bereiken: "Na drie maanden voeren wij weer weg op een schip uit Alexandrië, dat op het eiland overwinterd had. Het droeg de Dioskuren als schegbeeld (een beeld op de boeg van een schip - red.). Wij legden aan in Syracuse en bleven daar drie dagen. Vandaar voeren we langs de kust en kwamen in Regium" (verzen 28,11-13).

Lucas de evangelist

In het voorwoord op zijn evangelie (verzen 1,1-4) laat Lucas merken, dat hij Jezus nooit persoonlijk heeft ontmoet. Hij leerde Gods Zoon kennen door het getuigenis van anderen, bijzonder door Sint-Paulus. Daarbij werd hij zo geraakt door de persoon en boodschap van Jezus Christus, dat hij zich een leven lang inzette voor de verspreiding van het evangelie. Hoewel hijzelf geen ooggetuige van de Heer was, geeft hij ons met zijn twee geschriften een uniek en kleurrijk 'schilderij' van Jezus, Maria en de leerlingen. Als dat geen talent is. ■

Meer weten?

Vraag jij je ook weleens af of er meer is tussen hemel en aarde? Waarom er zoveel lijden is in de wereld? Wat je wilt met je leven? Waar vind ik rust en kracht? Wie is Jezus? Wat is zijn verhaal? Bidden, hoe moet dat? Wat is de Kerk? Als je op zoek bent naar antwoorden, naar richting, kijk eens bij de plaatselijke kerk. In alle hoeken van Noord-Holland starten er in september bijeenkomsten, waaronder Alphacursussen. Bij Alpha kom je bijeen voor een maaltijd, een inleiding en gesprek om het christelijke geloof te ontdekken en verdiepen. Iets voor jou?!

Almere (Alphacursus)

Maandag 15 september
van 19.30-21.30 uur
H. Bonifatiusparochie,
Contrabas 239 (Almere)
catechese@katholiekalmere.nl

Amsterdam

Bijeenkomsten katholieke
geloof in de Engelse taal
Dinsdag 4 november van
19.30-21.00 uur

De Krijtberg, Singel 448 (Amsterdam)
[www.krijtberg.nl/en/
introduction-to-the-catholic-faith/](http://www.krijtberg.nl/en/introduction-to-the-catholic-faith/)

Hop-on-hop-off cursus: tweemaal
per jaar twaalf bijeenkomsten
bedoeld voor alle belangstellenden,
katholiek of niet

Maandag 15 september 19.30-21.00
De Krijtberg, Singel 448 (Amsterdam)
www.krijtberg.nl

Geloofscursus: tweemaal per
jaar tien bijeenkomsten bedoeld
voor geloofsleerlingen

Gezamenlijk project de Krijtberg,
de Obrechtkerk, de Nicolaasbasiliek
en de Papegaai
woensdag 22 oktober van
19.30-21.30 uur | www.krijtberg.nl

Sycamore geloofscursus
Donderdag 2 oktober van 20.00-21.30
uur (eens per maand, vanaf december
op de dinsdagavond) Pastorie
Vredeskerk
(Pijnackerstraat 9, Amsterdam)
parochie.vredeskerk@kpnmail.nl
kolkenaa@gmail.com

Symbolon geloofscursus
Donderdag 25 september van
20.00-21.45 uur
pastorie OLV-kerk (Keizersgracht 218B,
Amsterdam)
symbolon@olvkerk.nl

Naast deze geloofs-/doopcursussen en -bijeenkomsten tippen we u ook graag op de volgende interessante bijeenkomsten:

Land van Geloven

‘Land van Geloven’ is een vormingscursus opgezet als een groepsreis, waarin ieder zijn of haar eigen bagage meeneemt. Het doel is bekend te raken met de fascinerende geschiedenis, intrigerende ideeën, bijzondere rituelen en de centrale plaatsen binnen ons katholieke geloof. Het is een doorlopend driejarig traject, dat u helemaal kan volgen of per blokje mee kan doen. Vanaf 8 september 2025.
Info: catechese@katholiekalmere.nl

Catholicism

‘Catholicism’ is een filmserie waarbij de Amerikaanse bisschop Robert Barron je meeneemt op een unieke

reis door de wereld van het katholieke geloof (met opnames op vijftig locaties in vijftien landen). Mgr. Jan Hendriks: “Deze serie heeft mensen in vele landen al gefascineerd. Mgr. Robert Barron legt niet alleen aantrekkelijk uit, de mooie beelden raken ook het hart. ‘Catholicism’ is geschikt om zelf te bekijken, maar nog mooier is het om dat met een groep te doen.”

Dekenaat Hilversum

vanaf 3, 17 september t/m begin juli 2026 (van 19.00-20.30 uur)
catechese-emmaus-paulus@outlook.com

Parochie Almere

van 26 januari t/m 18 mei 2026 (van 19.30-21.30 uur)
catechese@katholiekalmere.nl

Bijbelcursus ‘Ontdek het Oude Testament’

Het kennen van Bijbelverhalen is belangrijk. Niet alleen de verhalen over Jezus maar (juist) ook de verhalen uit de vele en gevarieerde Bijbelboeken van het Oude Testament. De Bijbel kennen geeft meer diepgang aan je geloof. De parochie in Nieuw-Vennep biedt een Bijbelcursus Oude Testament aan. Vanaf 16 september 2025.
Info: marianne.vastenhout@rknv.nl

Heilige Chaos en Heilige Herrie

In Zaandam starten twee gloednieuwe bijeenkomsten: op 26 september ‘Heilige Chaos’ (voor jongeren van 12-16 jaar) en op 23 september ‘Heilige Vragen’ (voor 17 jaar en ouder), bedoeld voor jongeren die niet bang zijn om door te vragen. Want geloof begint niet altijd bij het antwoord, maar juist bij een vraag. Info: vanham.marion@gmail.com

De Goorn (Alphacursus)

Maandag 6 oktober van 18.00-20.30 uur
pastorie O.L.V. van de H. Rozenkranskerk, De Goorn 67 (De Goorn)
anne-marievanstraaten@hotmail.com

Diemen (Alphacursus)

maart-juni 2026 woensdag 18.30-21.30 uur
Sint-Petrus' bandenkerk (Harteveldseweg 25, Diemen)
pastoraat@sintpetrusbanden.nl

Haarlem (Alphacursus)

Dinsdag 30 september van 18.45-21.00 uur
Plebanie St. Bavokathedraal, ingang Emmaplein (Haarlem)
www.rkhaarlem.nl/alpha-cursus/

Heemstede (Alphacursus)

Donderdag 2 oktober van 19.00-21.00 uur
Pastorie H. Bavokerk, Herenweg 88 (Heemstede).
www.heiligefamilie.nl/alpha

Schagen (Alphacursus)

Dinsdag 30 september (tot 9 december) van 18.45-21.30 uur
Pastorie H. Christoforuskerk, Gedempte Gracht 64 (Schagen)
hansbruin@outlook.com en hjmschrader@gmail.com

Dekenaat Hilversum (Alphacursus)

Alphacursus 18 jaar en ouder woensdag 1 oktober van 18.00-20.30 uur (iedere eerste woensdag) pastorie Emmaus, Kerkelandenlaan 5 (Hilversum)
catechese-emmaus-paulus@outlook.com

Alphacursus Youth 13-18 jaar zondag 12 oktober van 13.00-15.00 uur (iedere tweede zondag) Pastorie HH. Laurentius en Maria Magdalena, Meester P.J. Troelstralaan 19 (Weesp)
wbalk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Meer info over alle locaties waar bijeenkomsten zijn om het geloof te verkennen? Kijk op www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/geloofscursussen

Kloostertuinen

Klooster... stilte, rust... abdij... monniken... bier... zusters... tuin. Zo maar wat associaties bij 'klooster'. Kloostertuinen inspireren door hun bijzondere beplanting en kunst (bijvoorbeeld beelden). Ze bieden stilte en rust maar voorzien kloosters soms ook van voedsel.

Dit boekje laat ze allemaal de revue passeren als gids voor een bezoek (ook vanuit de eigen stoel).

Kloostertuinen in Nederland en Vlaanderen | Tini Brugge
€ 24,99 | ISBN 9789492093554
www.jongbloedmedia.com

Vrede vrede vrede

Oorlog in Oekraïne, in Gaza, in (vul maar in) en nog vele andere regio's op deze aardbol. Grote stijging van defensiebudgetten. Maar ook groeiende polarisatie in de samenleving waar muren worden opgetrokken en zondebokken gezocht, waar het voor mensen die anders zijn of vluchteling, steeds moeilijker wordt. In deze tijd lijkt oorlogsdenk het te winnen van spreken over vrede. Andrea Riccardi, stichter van de Gemeenschap van Sant'Egidio, wijst in zijn 'Kiezen voor vrede' op de waarde en noodzaak van de dialoog. Vrede is voor hem geen theoretisch

ideaal, maar een keuze die mensen en samenlevingen telkens opnieuw kunnen en moeten maken. Het boek is een krachtig appèl aan burgers, gelovigen en maatschappelijke leiders om niet te berusten in cynisme en onverschilligheid, maar te kiezen voor een cultuur van vrede, ontmoeting en menselijkheid.

Kiezen voor vrede. De stem van de Bijbel, een boodschap voor vandaag | Andrea Riccardi
ISBN 9789493395268 | € 18,99
www.jongbloedmedia.nl | ook te bestellen via www.santegidio.nl

Interactief leertraject voor mensen die het geloof willen doorgeven

- Wat staat aan de basis van een goede catechese?
- Wat wil ik overbrengen en hoe doe ik dat?
- Lukt het mij om catechese te geven vanuit mijn eigen persoonlijk en doorleefd geloof?

Maandagavonden van 15 sept-17 nov
van 20:00-21:30
St. Urbanuskerk
Amstelveen-Bovenkerk

AANMELDEN EN MEER INFORMATIE VIA:
JEROEN & MARLEEN VAN KREIJ (06-49359610)
MVANKREIJ@BISDOMHAARLEM-AMSTERDAM.NL

Symposium

De sociale leer toegepast op
bestaanszekerheid
7 november 2025

Bestaanszekerheid is stabiel inkomen, werkzekerheid, begrijpelijke rechten en plichten, eenvoudige toegang tot voorzieningen, onderwijs en gezondheidszorg. Kom ook: vrijdag 7 november (13-16 uur) in Den Bosch. Info: info@cskl.nl

Kom en Zie

“Wat verlangt U?” vraagt Jezus aan de twee leerlingen van Johannes de Doper, die Hem beginnen te volgen (Joh 1,38). Hij vraagt naar wat er leeft in hun hart. Het antwoord van de leerlingen lijkt nogal oppervlakkig: “Meester, waar houdt U verblijf?” Dan nodigt Jezus hen uit: “Gaat mee om het te zien” (Joh 1,39).

W

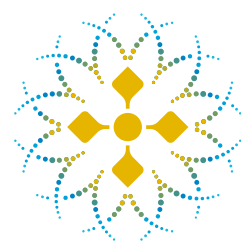
anneer je Jezus begint te volgen – vrij recent of al weer wat jaren geleden – verandert je leven. Je probeert te onderscheiden wat God van je vraagt. Er is het verlangen om

dit als hoogste maatstaf van je leven te nemen. Maar wat vraagt God nu echt van je, van mij? Dat is best moeilijk te onderscheiden.

‘Kom en Zie’ is een in Bisdom Rotterdam ontwikkeld traject van een periode van acht maanden met eens per maand een samenkomst met andere (jonge)mannen van 16 – 45 jaar om te ontdekken wat God nu echt van je vraagt. Het is een jaar van verkenning en onderscheiding. Het is mooi om hier met een open hart in te gaan. Het kan zowel gaan om het huwelijk, het priesterschap, het diaconaat als het religieuze leven. Het belangrijkste is om te ontdekken wat het plan van God is voor jouw leven, waar jij ‘ja!’ op mag zeggen om zijn liefde totaal te kunnen beantwoorden.

Tussen de bijeenkomsten door neem je wekelijks een uur van gebed aan de hand van een Bijbeltekst, welke je meekrijgt en ook spreek je af en toe met een geestelijk leidsman (een priester of diaken van ons bisdom die je helpt om te reflecteren en Gods stem te verstaan). ‘Kom en Zie’ is de uitnodiging van Jezus om te zien waar Hij verblijf houdt in jouw leven, om te ontdekken het pad wat Hij jou wilt wijzen. ■

Jeroen de Wit

**Grootseminarie
St. Willibrord**
Bisdom Haarlem-
Amsterdam

In september 2025 start in het bisdom Haarlem-Amsterdam een ‘Kom en Zie’-groep. Rector Jeroen de Wit van het grootseminarie St. Willibrord en rector Luc Georges van het Bonifatiusinstituut nodigen je hiervoor uit. Info: www.willibrordseminarie.nl of www.bonifatiusinstituut.nl

Ingrid Henkemans is erfgoedsspecialist van Museum Catharijne-convent en inventariseert en adviseert de kerken van het Bisdom Haarlem-Amsterdam.

Schepping en zeven sacramenten

De Nieuwe Augustinus in Amsterdam-Noord is de afgelopen jaren verrijkt met een reeks bijzondere gebrandschilderde ramen. Het begon met ramen in het priesterkoor van de kerk. Het eerste resultaat was het grote, in blauwschakeringen uitgevoerd rozet met centraal een 'Corpus Christi' en langs de rand van het raam de dierenriem. Het begin van een decoratieproject van een decennium van ramen in het priesterkoor en de Jozefkapel.

De in Hilversum geboren Iša Ondráček (1957) komt uit een creatief gezin, waardoor hij al snel de keuze maakte om de Academie voor beeldende vorming in Amsterdam te gaan doen, waar hij zich specialiseerde in figuratieve schilderkunst. Ondráček werd min of meer bij toeval glazenier. Hij werd gevraagd een ontwerp te maken voor een glas-in-loodraam voor het veertigjarig priesterjubileum van Nico Alleman, een oom van zijn vrouw. Later kreeg hij verzoeken om glas-in-loodramen voor een kapelletje in Italië te maken en voor het (voormalige) Tassen-

museum in Amsterdam. Zo legde hij zich steeds meer toe op het ontwerpen voor glas-in-loodramen, steeds uitgevoerd door Glas in Lood atelier Schmit uit Haarlem.

Priesterkoor

Voor het decoratieprogramma in het priesterkoor liet de glaskunstenaar zich inspireren door het scheppingsverhaal uit het Bijbelboek Genesis. Daarbij maakte hij gebruik van dezelfde werkwijze als bij het rozet. Eerst maakte de kunstenaar een schetsontwerp wat hij voorlegde aan pastoor Nico van der Peet. Samen bediscussiëren ze het ontwerp en zo ontstond een definitief ontwerp voor de ramen.

In deze vier kleurrijke ramen – die allemaal in 2015 vervaardigd zijn – is God als schepper zichtbaar bovenin de punt van elk raam. Hij blaast elke scène leven in. Van links naar rechts is in het eerste raam een aantal vlin-
ders te zien dat rondfladdert en even uitrust op de grote rode bloemen. In dit raam gaat het over de kracht van het leven en over transformatie (rups wordt vlinder), waarin het kwaad al in deze perfecte situatie aanwezig is, verbeeld in een kronkelende slang rechts onderin het raam. Op het volgende raam is een bloemenzee te zien waarin een naakte mens ligt te slapen. Adam moet nog door God gewekt worden. Het derde raam toont een bundel kore-

**God als schepper
is zichtbaar
bovenin de punt
van elk raam.
Hij blaast elke
scène leven in**

naren, die fier overeind staat, omgeven door druivenranken. Gods schepping groeit en bloeit, maar de aren en de druiven zijn ook de eucharistische symbolen van resp. brood en wijn. In alle overvloed is God aanwezig. Op het laatste raam wemelt het van de vissen. Ze kronkelen en schieten heen en weer. Het water spat bijna letterlijk van de ramen. De vissen verwijzen naar de vijfde scheppingsdag maar ook naar het woord *Ichtus*, dat in het Oudgrieks 'vis' betekent en een acroniem is voor: Jezus Christus, Zoon van God, Redder.

Jozefkapel

In de kapel achter in de kerk wordt in de periode 2020-2025 een nieuwe reeks gebrandschilderde ramen gerealiseerd door Iša Ondráček. Dit doet hij wederom in nauwe samenwerking met pastoor Nico van de Peet en later samen met de nieuwe pastoor Nico Knol. Voor deze reeks van zeven ramen – die door evenzoveel weldoeners uit de kerk mogelijk zijn gemaakt – worden de zeven sacramenten als onderwerp gekozen. In de apsis van de kapel zitten drie ramen die gaan over de doop, eucharistie en het vormsel. Bij het eerste raam zien we een jongeman die - gekleed in eigentijdse korte broek – het water in loopt. Boven zijn hoofd een schelp (waarmee gedoopt wordt) en helemaal bovenin de Geestesduif. Op het tweede raam staat het Lam Gods centraal, gewond en bloedend. Op het derde raam een mens gekleed

in wit, geflankeerd door twee personen. Boven zijn hoofd de Goddelijke aanwezigheid, waaruit het chrisma (heilige olie) op de mens neerdaalt. De andere vier ramen zijn langs de lange zijde van de kapel gesitueerd met verbeelding van huwelijks sacrament, priesterwijding, ziekenzalving en het sacrament van boete en verzoening. ■

Ingrid Henkemans

Meer lezen over deze unieke ramen?

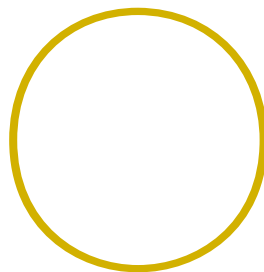
Sint Jan Laren

viert zijn eeuwfeest

Nederland telt zeven bisdommen, acht kathedralen en 27 basilieken. Hugo Kolstee bezocht ze allemaal. Hij publiceerde er een boekje over, getiteld 'Alle kathedralen en basilieken van Nederland'. Speciaal voor *Samen-Kerk* zal hij een aantal van deze kerkgebouwen in alle bisdommen van ons land beschrijven. In deze vierde aflevering blijven we in buurt. We bezoeken de Sint-Jansbasiliek in Laren, dat dit najaar haar eeuwfeest viert.

De viering van het eeuwfeest is op 26 oktober 2025 om 10.00 uur met een pontificale hoogmis (met wijding van het nieuwe altaar) door mgr. Jan Hendriks.

ns bisdom is sinds kort gezegend met twee kathedralen en drie basilieken. Naast de beide kathedralen en basilieken – de St. Bavo in Haarlem en de St. Nicolaas in Amsterdam – is de Sint Jan de Doper in Laren

de derde basiliek. De parochie viert dit jaar het honderd-jarig bestaan van het huidige kerkgebouw. De Sint-Jansbasiliek heeft een bijzondere historie, die haar oorsprong heeft in de traditionele processie op de feestdag van Johannes de Doper, 24 juni. Deze traditie is nog springlevend. De titel basiliek verkreeg de kerk in 1937 vanwege deze oude processietraditie, waardoor de Larense Sint Jan grote bekendheid geniet.

Het kerkgebouw

In 1925 werd de kerk aan de fraaie Brink geconsacreerd, toen ook een Heilig Jaar. Twee imposante vijftig meter hoge torens rijzen op aan beide zijden naast de ingang. Boven de ingang was een loggia gebouwd zodat bij grote drukte bij de processie, van daar de zegen kon worden gegeven aan de bedevaartgangers op het plein. De hoge achzijdige koepel boven het celebratie-altaar – symbool van de hemel – geeft een extra ruimtelijk

‘Op 23 juni 893 verdwaalde op de heide bij Laren een pas uit het Heilig Land teruggekeerde pelgrim. Hij droeg een zilveren doos bij zich, met daarin enige beenderen van Johannes de Doper. De pelgrim werd door rovers van zijn zilveren doos beroofd en vermoord. De beenderen gooiden ze weg. ’s Avonds vond een herder de beenderen, die licht uitstraalden en in de grond bleken vast te zitten. De volgende dag, op 24 juni, kwam een grote menigte om de miraculeuze botten te zien. Iemand vertelde de priester dat hij enige dagen daarvoor

onderdak had verleend aan een pelgrim uit het Heilig Land, die een doos met beenderen van de H. Johannes bij zich had. Nu begreep de priester de herkomst van de lichtgevendende botten. Hij liet ter plaatse een altaar oprichten en begon de H. Mis te lezen. Terstond lieten de beenderen los uit de grond. Op die plek heeft men toen de vermoorde pelgrim begraven en een kapel voor St. Jan gesticht waar men jaarlijks op deze dag naar toe trok’. (Naar: ‘Historie en Legende’ door F.W. Drijver, Groningen 1912)

de schemering of ’s nachts, naar het oude bouwvallige kerkje op het St.-Janskerkhof. Die werd in 1586 afgebroken. Er brak een periode van kerken in schuurkerken aan. De katholieken bleven ook heimelijk hun jaarlijkse processie houden. Rond 1800 werd het katholieken weer mogelijk feestelijk naar buiten te treden, maar openbare processies bleven tot 1983 verboden. Voor de St.-Jansprocessie werd echter, als enige boven de rivieren, een uitzondering gemaakt vanwege haar lang bestaande traditie.

Sacramentsprocessie

effect. In de kerk zijn enkele fraaie kunstwerken te zien zoals het indrukwekkende vijf meter hoge bronzen beeld van een wijzende Johannes de Doper, gemaakt door Leo Brom in 1933. Kunstenaar Piet de Moor maakte prachtige kruiswegfresco's. Glas-in-loodramen boven het hoogaltaar vertellen de geschiedenis van Johannes de Doper. Links achter in de basiliek bevindt zich een herinneringsmonument van de vliegramp te Faro (Portugal) in 1992, waarbij 57 mensen omkwamen. Het staat in deze kerk vanwege de gastvrijheid, die de parochie bood aan de nabestaanden.

Een Broederschap van Sint Jan werd opgericht, belast met de organisatie van de bedetocht, die steeds meer uitgroeide tot een echte processie. In 1886 – toen Sacramentsdag viel op 24 juni – is de bedevaart gewijzigd in een sacramentsprocessie met een plechtig karakter. Uit deze tijd stammen ook de erepoorten, vlaggen en wimpels, waarmee inwoners hun straten versieren. De processie groeide en mag nu als een groots katholiek feest worden beschouwd, dat van heinde en verre toeschouwers trekt. ■

Hugo Kolstee

Lange geschiedenis

De Sint-Jansbasiliek van architect Wolter te Riele dateert uit 1925, maar de geschiedenis van de parochie gaat terug tot de Middeleeuwen. Eeuwenlang zijn de gelovigen uit Laren en omliggende Gooise dorpen, voor het feest van Johannes de Doper opgetrokken naar het Sint-Janskerkhof, waar zeven wegen samenkomen. Op deze plek stond een middeleeuws kruiskerkje, vanouds de parochiekerk van Laren. Later kreeg Laren een eigen kapel, in 1521 verbouwd tot parochiekerk. Sindsdien trok men op 24 juni gezamenlijk van hier naar het Sint-Janskerkhof, waarmee de jaarlijkse processietraditie van kerk naar kerkhof begon.

Schuurkerk

Na de Reformatie was de kerk in Laren protestants. De koppige Laarders bleven trouw aan hun geloof en trokken in stilte, alleen of in kleine groepjes, vaak in

www.sintjanlaren.nl

www.sintjanlaren.nl/100-jaar-sintjansbasiliek

EXPLORECATHOLIC.NL

Gij hebt uw hand op mij gelegd.
(Psalm 139:5)

Denk je erover om priester te worden?
Ontdek het op willibrordseminarie.nl
of kom eens langs!
Hoogeweg 65, Heiloo
T 072 505 1288

Stefan Doss
seminarist

Grootseminarie St. Willibrord
Bisdom Haarlem-Amsterdam

Wilt u de priesteropleiding steunen?
NL64 INGB 000 000 5464 t.n.v. Het Grootseminarie

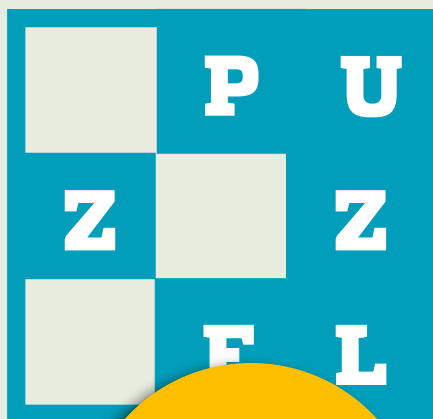
Anwar

De lach van mijn kleinzoon gaf mij hoop

Wat gaf jou hoop?
Deel jouw hoopvolle verhaal op bewegingvanhoop.nl

Beweging van hoop

Onder de correcte inzendingen verloten we drie exemplaren van Kloostertuinen in Nederland en Vlaanderen.

De oplossing van de Zomerpuzzel 2025 luidde als volgt:

Samen, als één volk, als broeders en zusters, laten wij op weg gaan naar God, en elkaar liefhebben, waren de slotwoorden van de preek van paus Leo XIV bij de Mis bij het begin van zijn pontificaat.

Uit de meer dan duizend correcte inzendingen zijn de volgende winnaars geloot. Van harte gefeliciteerd!

- M. Siebelt (Hilversum)
- mevr. L. Kroon (Santpoort-Noord)
- Zr. M. Koolmees (Heemstede)
- mevr. A. Ligthart-Visser (Bovenkarspel)
- dhr. K. Mensink (Amsterdam)
- mevr. D. Hamers-van Gemert (Nederhorst den Berg)
- H. Neervoort (Berkel-Enschot)
- mevr. J. Hesseling (Amstelveen)
- mevr. R. Pronk (Warmenhuizen)
- dhr. W. Bakker (Heemskerk)

1		2	3	4	5		6
	SK	7				SK	
8	9	SK	10		SK	11	
12		13			14		
15				SK	16		
17		SK	18	19	SK	20	
	SK	21			22	SK	
23							

Horizontaal

- 1 Zijn dat slechte zeelui?
- 7 De laatste steen
- 8 Damesmaat
- 10 Aan de andere kant
- 11 Stuk geschut
- 12 Als die geworpen is, is het beslist
- 15 Borstwering
- 16 Bij herhaling zit er muziek in
- 17 Deze ruimte in het ziekenhuis is in orde
- 18 Dom geluid
- 20 Edelmetaal in het kort
- 21 Ga te voet uit
- 23 De taal van een geit

Verticaal

- 1 Een soort steunzool?
- 2 Die club is het begin van het einde
- 3 De terugtocht leidt naar een rustplaats
- 4 Boze geest die in 't register zit
- 5 Engels kind
- 6 Een misdadige vrouw in de corridor?
- 9 Amateurdorp
- 11 Broodbeurs
- 13 Aarzelende uitroep
- 14 En daar is de bekende blauwe envelop weer
- 19 Één van de schepen uit Duitsland
- 21 Een Citroën uit de zeventiger jaren
- 22 Het vermogen van een viervoeter

Stuur uw oplossing (met vermelding van naam en adres) **vóór 15 oktober** naar: Redactie SamenKerk, Postbus 1053, 2001 BB Haarlem.
Of mail naar: samenkerk@bisdomhaarlem-amsterdam.nl

Van harte gefeliciteerd, monseigneur!

Op 9 september is het vijf-
entwintig geleden dat mgr.
Jan van Burgsteden sss.,
oud-hulpbisschop van Haarlem-Am-
sterdam, bisschop werd gewijd in
de St.-Bavokathedraal in Haarlem.
Op 8 december aanstaande zal hij
zijn negentigste verjaardag vieren.

De oud-hulpbisschop werd op
24 juni 2000 door de heilige paus
Johannes Paulus II benoemd. Tot
2012 heeft hij mgr. Jos Punt terzijde
gestaan als hulpbisschop van ons
bisdom. Ook daarna bleef hij actief
betrokken bij het bisdom. Tot dit
voorjaar nam hij deel aan de
stafvergadering.

Wilt u de jubilaris met zijn jubilea
te feliciteren, kunt u deze zenden
naar (niet bedoeld voor bezoek):
N.Z. Voorburgwal 371 B, 1012 RM
AMSTERDAM.

We hopen hiermee dat onze ge-
waardeerde oud-hulpbisschop vele
reacties mag ontvangen en danken

God voor zijn grote waarde voor
ons bisdom en wensen hem nog
lang een goede gezondheid toe.

mgr. Jan Hendriks, bisschop
van Haarlem-Amsterdam

mgr. Jos Punt, oud-bisschop
van Haarlem-Amsterdam

Agenda

Wijzigingen voorbehouden

September 2025

1 september Wereldgebeds-
dag voor het behoud van de schepping

8 september Feest Maria geboorte

13 – 14 september Open Monu-
mentendag 2025

13 september Landelijke misdie-
naarsdag in Oudenbosch (voor alle
misdiensdieners en acolieten uit alle
Nederlandse parochies)

14 september Feest kruis-
verheffing

20 september Jubileumbedevaart
dekenaat Gooimeer naar O.L.V. ter
Nood (Heiloo)

21 september Jubileumbedevaart
dekenaat Haarlem naar O.L.V. ter
Nood (Heiloo)

27 september Jubileumbedevaart
dekenaat Schagen naar O.L.V. ter
Nood (Heiloo)

28 september – 1 oktober
Lezersreis *SamenKerk* naar H. Bavo
(Gent) | zie pag. 14-17

Oktober 2025

3 oktober Gedachtenis H. Bavo
(patroon van ons bisdom en de
kathedraal)

4 oktober Bisdomdag Heilig Jaar
2025 (van 12.00 – 18.00 uur in de

St. Bavokathedraal in Haarlem)
zie pag. 8 en 40 |
[www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/
bisdomdag](http://www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/bisdomdag)

5 oktober Patroonsfeest H.-Bavo
(10.00 uur St. Bavokathedraal in
Haarlem) | viering Heilig Jaar in de
parochies

4 – 5 oktober 27^e zondag door het
jaar | Werelddag voor vluchtelingen
en migranten

12 oktober 28^e zondag door
het jaar | Dag van de gevangene
(zie pag. 24)

19 oktober 29^e zondag door
het jaar | Missiezondag
www.missio.nl

Heilig Jaar

Bisdomdag

Zaterdag 4 oktober 2025
St.-Bavokathedraal Haarlem
12.00 – 18.00 uur

- Bezichtig de kerk, beklim de koepel en torens
- Geloofsgesprek (door Leo Fijen) met o.a. pasgedoopte jongeren
- Interessante lezingen over parochiële patroonheiligen en over relieken
- Muzikale optredens van koren uit het bisdom
- Gevarieerde informatiemarkt en kunst&kitsch-kraam
- Vanaf 14.00 uur kinderprogramma met speurtocht en speciale dieren
- 16.16 uur feestelijke eucharistieviering met meerdere koren én kindernevendienst

www.bisdomhaarlem-amsterdam.nl/bisdomdag